

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. ทักษะการเขียน
4. แบบฝึก
5. กลอนสุภาพ
6. ความพึงพอใจ
7. บริบทของโรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1. หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 4)

1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชากรทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก : 5)

- 2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
- 2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
- 2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
- 2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
- 2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
- 2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
- 2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำ ประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก: 6 - 8)

3.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 ภาษาไทย

3.2.2 คณิตศาสตร์

3.2.3 วิทยาศาสตร์

3.2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3.2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

3.2.6 ศิลปะ

3.2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

3.2.8 ภาษาต่างประเทศ

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วม และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตาม ความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของ ความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็น แนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปกป้องและ สร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมี เป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้น ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

3.5 เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง
ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3	มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 - 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2545 ข : 14 - 15) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างแนวคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ส่วนกลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ กรมวิชาการ ได้สรุปถึง ลักษณะความสำคัญ ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไว้ดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาวรรณคดีและวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ของแต่ละสาระการเรียนรู้ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถภาพที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนควรตระหนักและยึดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้น เพื่อให้เห็นภาพการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำหนดเวลาเรียนเป็นภาคและเป็นหน่วยกิต

1.5 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนของนักเรียนแต่ละระดับชั้นไว้ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ โดยใช้เวลาเรียนประมาณ ร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมด (เวลาเรียนตลอดปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่านเขียนและการคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียน เฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ โดยใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนทั้งหมด (เวลาเรียนตลอดปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้ ยังให้ความสำคัญต่อภาษาไทยและวิทยาศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์ที่จะศึกษาต่อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายภาค คัดนำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน โดยให้มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต

การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้ เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ เป็นรายวิชาที่น่าสนใจ หรือมีความยากในระดับสูงขึ้นไป จัดเป็นรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยวหรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นรายวิชาเลือกเฉพาะทาง

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น สำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียด ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้
ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ
ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงาน
การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง
ความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย
การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็น
สมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย
บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ
วรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

3. แนวทางในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทาง
ในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้
และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กรมวิชาการ (2545 ก : 21) การ
จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการ
คิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนา
ความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
มีความสามารถในการคิดระดับสูง และคิดแบบองค์รวม สามารถคิดสร้างสรรค์ตนเอง สังคม
ประเทศชาติและโลก

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ใช้แหล่งการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูคอยให้คำปรึกษาการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ส่วนครูผู้สอนก็จะปรับบทบาทจากผู้ให้ความรู้ โดยการบอกมาเป็นให้หลักการในการเรียนรู้แทน บทบาทของครู จะเป็นการวางตนให้ศิษย์ไว้วางใจ นำเคารพ และน่านับถือ เป็นผู้ทรงความรู้ เป็นที่ปรึกษาแก่ศิษย์ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่เป็นกันเอง เป็นอิสระ แต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจ ในผลงานอันเกิดจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของตน และผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ แนวทางการจัดการเรียนการสอน คือ บทเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย การประเมินผลมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่มระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จะเรียนจากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ท้องถิ่น ของตน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่เกิดขึ้นในสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมเป็นการบูรณาการความรู้ความเข้าใจเรื่องที่เรียน ให้ลึกซึ้งครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ต่อการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหาของสังคม

3. การเรียนรู้ต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนของผู้เรียน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีผลการเรียนรู้ของตน มีอิสระในการเรียนรู้อย่างมีความรับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง หากการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนขาดระเบียบวินัยขาดความเข้มแข็ง ด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ และขาดวินัยในการปฏิบัติตนเอง การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้นครูจำเป็นต้องปลูกฝัง และสร้างนิสัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวลความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำความรู้และวิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปและสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น ด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจ ร่วมกัน คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สังเคราะห์ข้อมูลและประสบการณ์สรุปเป็นข้อความรู้ ทำให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันทำให้พัฒนาทั้งทักษะ สังคม และทักษะการทำงานที่ดี

6. การเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงาน เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดอภิปรายความรู้ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการ การทำงานแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักบทบาทหน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ ปรีภษาหรือ ติดตามผล ประเมินผลงาน และบูรณาการความรู้จากหลายวิชา

7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้หลักการเรียนรู้และความถนัดในการเรียนของตน ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม เกิดการศึกษวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

8. การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิต และการมีมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 17 - 18) ได้ให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ไว้ดังนี้

1. ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำ แล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ด้านให้สัมพันธ์กัน รวมทั้ง ส่งเสริม

ความคิดควบคู่กันไปด้วย การกำหนดจุดประสงค์ในการสอน แม้ว่าจะกำหนดทักษะใดทักษะหนึ่งขึ้นมา เช่น ฟังแล้วจับใจความสำคัญได้ ในขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีการอ่าน คือ มีคนอ่านให้ฟังและมีการพูดเพื่อตอบคำถามแสดงความเข้าใจ อาจมีการเขียนตอบคำถาม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทักษะทางภาษาจะสัมพันธ์ตามธรรมชาติ การสอนภาษาไทยเชิงทักษะสัมพันธ์นี้ จึงเป็นสิ่งที่ครูควรคำนึงเป็นอย่างมาก

2. สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษา การเรียนภาษา เป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้น ผู้เรียนจะรู้จักปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาของตนเองจากการฝึกทักษะทางภาษาบ่อย ๆ และท้ายสุดผู้เรียนจะพัฒนาการใช้ภาษาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการใช้ภาษาใหม่ ๆ กระบวนการเรียนภาษาโดยทั่วไปอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนคำก่อน ผู้เรียนจะต้องฝึกอ่านและเข้าใจความหมายของคำ รู้จักนำคำไปใช้แต่งประโยคให้ถูกต้องได้ใจความ จากนั้นฝึกการนำประโยคไปเรียงต่อกันให้เป็นเรื่องราวหรือเป็นข้อความตามลำดับ การฝึกทักษะการใช้ภาษา เน้นการสื่อความหมายให้ตรงกัน ตลอดจนส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณในการใช้ภาษา

3. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักหลักเกณฑ์ทางภาษาคงตัวไปกับการใช้ภาษา และรู้จักวัฒนธรรมทางภาษา

4. ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังและอ่านเพื่อฝึกความคิด การแก้ปัญหาและให้มีวิจารณญาณในการใช้ภาษา

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทย ไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในการดำเนินชีวิต และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

6. ปลูกฝังเจตคติต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการสื่อสารและในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ

7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจโดยใช้ธรรมชาติ บทร้อยแก้ว บทร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัย และระดับมาเป็นสื่อการสอน

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

9. สอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ เพื่อให้การเรียนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

10. ฝึกให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

11. นำภาษาที่ใช้ในสังคมแวดล้อม มาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียน สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

12. ให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาของครูในการสอนและการสื่อความในโรงเรียน

13. เน้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนในการวัดและประเมินผล ต้องคำนึงถึงวัยและระดับชั้นของผู้เรียนในชั้นต้น ๆ จะฝึกเรื่องที่มีโครงสร้างง่าย ๆ พอขั้นสูงขึ้นจะยากขึ้น และซับซ้อนขึ้นตามลำดับ ดังนั้นขั้นตอนความสามารถของผู้เรียนจะเป็นไปตามกระบวนการที่ครูสอนเรื่องบางเรื่อง สามารถเรียนได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย เช่น การรายงาน การอภิปราย การโต้เถียง ฯลฯ จึงต้องมีการวัดผลหรือประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก

14. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นตามลำดับ

15. ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง

16. สอนซ่อมเสริมเมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

17. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนใจ และสนุกสนาน โดยใช้เกม เพลง เป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทยและรักภาษาไทย

18. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมาก ๆ หรือส่งเสริมการอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่องและมีความรู้กว้างขวาง

ทักษะการเขียน

1. ความหมายของการเขียน

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2531 : 1) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า เป็นระบบการสื่อสารหรือบันทึกถ่ายทอดภาษา เพื่อแสดงออกซึ่งความรู้ ความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือและเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นสัญลักษณ์

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 108) ได้กล่าวถึง ทักษะการเขียนว่า การเขียนเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อนที่จะเขียน ผู้เขียนจะต้องคิดก่อนเสมอว่าตนจะเขียนอะไร เขียนให้ใครอ่านและมีจุดประสงค์ในการเขียนอย่างไร โดยพยายามสื่อสารทางความคิดกับผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องรวบรวมข้อมูล เลือกสรรสิ่งที่ตนต้องการถ่ายทอดความคิด นำมาลำดับความด้วยการเรียบเรียงออกมาเป็นอักษร ตั้งแต่ระดับประโยคจนถึงระดับข้อความหรือสูงกว่าข้อความ โดยใช้ความรู้ทางด้านกลไกของการเขียน

สมพร มั่นตสุตร (2540 : 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะคติ และอารมณ์ด้วยลายลักษณ์อักษร โดยมุ่งให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเป็นสำคัญ

อจลรา วงศ์โสทร (2544 : 89) ได้กล่าวถึง ความหมายของทักษะการเขียนว่าเป็นระบบของการสื่อความหมายทางสายตา (Visual Communication) ภาษาเขียนไม่ได้เป็นการถ่ายทอดภาษาพูดออกมาเป็นตัวอักษรบนหน้ากระดาษ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การเขียนเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับความคิด เป็นความสามารถในการรวบรวมความคิด เรียบเรียงตัวอักษร ถ้อยคำ ประโยค ข้อความให้ถูกต้อง และจุดประสงค์ ให้สามารถสื่อสารในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจได้ถูกต้อง

2. ความสำคัญของการเขียน

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2531 : 1 - 2) ได้สรุปความสำคัญของการเขียน ไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องแสดงออกของความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญ หรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย

3. เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

4. เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรัก

ความเข้าใจ เป็นต้น

5. เป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมด้านสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิดให้กว้างไกลและรวดเร็ว
7. เป็นสื่อกลางให้ความรู้ ความคิดและความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้ข้อมูลประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์ (2537 : 57) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนว่า ในการสื่อสาร การเขียนถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะต้องใช้ในการบันทึกข้อความ บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ และถ่ายทอดข้อความจากความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถเก็บเป็นหลักฐานไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา รวมทั้ง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้เขียน

สุจริต เพียรชอบ (2540 : 95) กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียน ไว้ว่า การเขียนเป็นการสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดออกไปในวงกว้าง และคงอยู่ถาวรกว่าการส่งสารด้วยการพูด การเขียนเป็นทักษะสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ ในวิชาชีพ ถ้าเขียนได้ดีก็จะทำกิจการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปรวดเร็ว ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้ใดมากนัก

วิฒนะ บุญจับ (2541 : 128) กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียน คือ

1. การเขียนทำให้เกิดความรู้ ความคิด เกิดความเข้าใจกัน
2. การเขียนทำให้เกิดอาชีพและการพัฒนาอาชีพ
3. การเขียนทำให้ทราบความต้องการของบุคคลและสังคม
4. การเขียนเป็นสื่อทำให้เกิดนวัตกรรม
5. การเขียนทำให้สังคมสงบสุข
6. การเขียนเป็นเครื่องมือแสดงภูมิปัญญาของมนุษย์
7. การเขียนหากยึดเป็นอาชีพก็เป็นอาชีพที่ได้รับความยกย่องมากในปัจจุบัน
8. การเขียนเป็นเครื่องมือระบายอารมณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์

จากการที่นักการศึกษา ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการเขียนที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญและมีประโยชน์มากต่อมนุษย์ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ เป็นเครื่องมือในการบันทึกความรู้ ความคิด บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และสามารถใช้เป็นเอกสารหลักฐานอ้างอิงได้

3. จุดมุ่งหมายของการเขียน

วัฒนธรรม บุญจับ (2541 : 130 - 131) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการเขียนแต่ละประเภท จะต้องมีความมุ่งหมายในการเขียนแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาของเรื่อง โดยได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าประวัติ เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความ เช่น อธิบายถ้อยคำที่มักเขียนผิด อธิบายความหมายเรื่องการประชาสัมพันธ์ เขียนอธิบายถึงวิธีการทำอาหาร
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่าง ๆ โฆษณาภาพยนตร์ เขียนโฆษณาด้วยถ้อยคำ ทั้งแบบธรรมดาพื้นฐานและมีเสียงปลุกอารมณ์ ประสาทสัมผัส เขียนโฆษณาด้วยรูปภาพหรือด้วยเรื่อง เป็นต้น
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลง บทความปลุกใจให้สามัคคี ให้โกรธ ให้หลังให้สงบ ให้ต่อสู้ หรือถอยหนี
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เช่น บทความเสนอทัศนะแนวความคิด เห็น แนะนำหนังสือหรือเสนอความเห็น โดยอ้างข้อมูลและไม่อ้างข้อมูล เสนอความเห็นที่ขัดแย้งข้อมูล เสนอความเห็นที่ขัดแย้งและสนับสนุนหรือเสนอความเห็นที่ขัดแย้ง และแนะนำแนวความคิดใหม่ เขียนแนะนำสถานที่ เขียนแนะนำบุคคล
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง บทละคร บทภาพยนตร์ ซึ่งเป็นลักษณะบันเทิงคดีเชิงสร้างสรรค์
7. เพื่อล้อเลียน เสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแง่คิด เขียนล้อเลียนเสียดสีด้วยภาพ ด้วยถ้อยคำ ด้วยภาพและถ้อยคำ หรือเขียนล้อเลียนเสียดสีด้วยเรื่องราว
8. เพื่อประกาศแจ้งความเชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ องค์การบริษัทหรือการเขียนแจ้งความในลักษณะต่าง ๆ ตลอดจนการเขียนบัตรเชิญชวน เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น บทวิเคราะห์วรรณกรรม ภาษา วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์หนังสือ วิจารณ์วรรณคดีตลอดจนตัวละครในวรรณคดีวิจารณ์ศิลปะ วิจารณ์บุคคล ปฏิทัศน์หนังสือ วิจารณ์ถ้อยคำต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ และวารสาร วิจารณ์ภาพยนตร์

11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การพาดหัวหนังสือพิมพ์ การเสนอข่าวประเภทต่าง ๆ เป็นต้น
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย การเขียนโทรเลข การเขียนรณานัติ การเขียนและจัดทำหนังสือพิมพ์ เป็นต้น
13. การเขียนปลอบใจ คือ การเขียนที่มุ่งให้กำลังใจ ให้ความเข้าใจเห็นใจผู้ตกอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์หรือไม่สบายใจ
- พื่อน เปรมพันธุ์ (2542 : 136 - 137) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียน ไว้ดังนี้
1. เขียนเพื่อบอกเล่า เป็นการเขียนเพื่อความประสงค์ประกาศเชิญชวนแจ้งข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมถึงอธิบายความรู้ ความคิดหรือชี้แจง ตอบปัญหา เช่น การเขียนเล่าประวัติ เล่าประสบการณ์ การเขียนข่าว ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
 2. เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เป็นการเขียนเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้เขียน โดยมีหลักฐานข้อมูลและเหตุผลประกอบ เช่น บทความเสนอทัศนะ แนะนำหนังสือ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น
 3. เขียนเพื่อโฆษณาชวนใจ เป็นการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามหรือเห็นด้วย เช่น โฆษณาภาพยนตร์ โฆษณาสินค้าต่าง ๆ เพลงปลุกใจ เป็นต้น การเขียนประเภทนี้จะต้องใช้ภาษาให้น่าสนใจ มีความสละสลวย มีแง่คิดและสะอึกใจคนอ่าน
 4. เขียนเพื่อล้อเลียนเสียดสี (Satire) เป็นการเขียนในลักษณะการตำหนิอย่างนูนนวล และมีการแทรกอารมณ์ขันไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อล้อเลียน เสียดสี ประชดประชันด้วยถ้อยคำหรือภาพ หรือทั้งถ้อยคำและภาพ เช่น บทความเสียดสีการทำงานของรัฐบาล
 5. เขียนเพื่อสร้างจินตนาการ เป็นการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินเร้าอารมณ์ และเกิดจินตนาการในลักษณะบันเทิงคดีเชิงสร้างสรรค์ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทละคร บทร้อยกรอง เป็นต้น
- จากจุดมุ่งหมายของการเขียนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอีกวิธีหนึ่ง ที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ข้อเท็จจริง ความคิด จินตนาการ ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ส่วนการเขียนจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เขียนและการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเป็นสำคัญ

4. ประเภทของการเขียน

ประเภทของการเขียนขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายในการเขียนเป็นสำคัญ แต่ในขณะเดียวกัน อาจแบ่งโดยใช้รูปแบบของการเขียนเป็นหลัก

ศุภรางค์ อินทรารุณ และคณะ (2541 : 168) ได้แบ่งประเภทของการเขียนออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. การเขียนที่เป็นแบบแผน เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องอาศัยรูปแบบของการเขียนตามที่กำหนดไว้ หรือตามที่ยึดปฏิบัติกัน เช่น การเขียนเรียงความ เขียนบทความ เขียนรายงานทางวิชาการ เขียนบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชา เขียนรายงานการประชุม เขียนหนังสือราชการ เขียนจดหมาย เขียนตำราทางวิชาการ เป็นต้น

2. การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน เป็นการเขียนที่ผู้เขียนไม่จำเป็นต้องเขียนตามรูปแบบที่กำหนด ขึ้นอยู่กับความคิดและความสามารถของผู้เขียนที่จะถ่ายทอดภาษาออกมา แต่บางครั้งก็ต้องอาศัยความนิยมจากนักเขียนรุ่นเก่าๆ ที่มีชื่อเป็นแนวทางในการเขียนบ้าง การเขียนประเภทนี้ ได้แก่ การเขียนวิจารณ์วรรณกรรม เขียนแนะนำหนังสือหรืออื่นๆ เขียนบทสนทนา เขียนเรื่องสั้น เขียนสารคดี เขียนบทละครพูด เขียนกลอนเปล่า เขียนร้อยกรองร่วมสมัย เป็นต้น

5. องค์ประกอบของการเขียน

วรรณิ โสภประยูร (2539 : 142) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเขียนใหญ่ๆ ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร) ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการของผู้เขียน ความสามารถในการเลือกหา การใช้ภาษาแสดงความคิด ลายมือของผู้เขียน และจรรยาบรรณของผู้เขียน

2. ภาษา (สาร) ภาษาไทยมีการจำแนกคำ สำหรับใช้ให้ถูกกาลเทศะในแต่ละฐานะของบุคคล เพราะคำๆ เดียวไม่สามารถจะใช้กับบุคคลได้ทุกคน ทุกโอกาส และทุกสถานที่ ในทางภาษาจำแนกภาษาออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.1 ภาษาปาก ส่วนใหญ่เป็นภาษาที่ใช้พูดมากกว่าเขียน เช่น ภาษาถิ่น หรือหมายถึง การเขียนที่ใช้ภาษาพูดกับบุคคลที่สนิทคุ้นเคยกัน

2.2 ภาษาถึงแบบแผน เป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน หรือหมายถึงการใช้ภาษาเขียนสำหรับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยกันมาก่อน และไม่เป็นพิธีรีตอง

2.3 ภาษาแบบแผน เป็นภาษาที่มีความยุ่งยาก มีแบบแผนและหลักเกณฑ์สำหรับเขียนเฉพาะเรื่อง เช่น เรียงความ จดหมายราชการ ภาษาแบบแผนจึงเป็นภาษาที่ใช้เขียนมากกว่าพูด ถ้าจะใช้พูดก็เป็นการเขียนสำหรับพูดอย่างมีพิธีรีตอง เช่น สุนทรพจน์ โอวาท

แบบฝึก

1. ความหมายของแบบฝึก

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับแบบฝึก ไว้ดังต่อไปนี้

สวัสดี สุวรรณอักษร (2531 : 107) กล่าวว่า แบบฝึก หมายถึง แบบฝึกเสริมทักษะเพิ่มเติมภาคปฏิบัติ หลังจากที่ครูได้อธิบายภาคทฤษฎีหรือเนื้อหาแล้ว มุ่งให้ผู้เรียนฝึกทักษะหรือเพิ่มความชำนาญ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2531 : 27) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึกเสริมทักษะ ว่า วิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

ฉวีวรรณ กิรติกร (2538 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แบบฝึก หมายถึง งานที่ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทำเพื่อทบทวนความรู้ที่ได้เรียนไปแล้ว และฝึกทักษะ โดยใช้กฎหรือสูตรต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาทักษะของนักเรียน

กาญจนา คุณานุรักษ์ (2539 : 7) ได้นิยามความหมายของการสร้างแบบฝึก ว่า เป็นกระบวนการแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์สถานการณ์ หรือเงื่อนไขการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบแล้วจึงวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้จัดการเรียนการสอนบรรลุจุดหมาย โดยอาศัยความรู้จากทฤษฎีต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนการสอน เป็นต้น

อารีย์ บัวคุ้มลัย (2540 : 18) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า เป็นการสร้างแบบฝึกในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมทักษะต่าง ๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียนในขณะที่เรียนหรือหลังจากเรียนจบแล้ว

สุริพร กุณา (2541 : 21) ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า เป็นสื่อกลางที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกฝนจนเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนี้ แบบฝึกยังเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ครูทราบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากน้อยเพียงใด แบบฝึกที่ดีนอกจากจะสนองความต้องการด้านความรู้แล้ว ยังมีผลทางด้านจิตใจด้วย

แบบฝึกที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัย จะช่วยให้เกิดความสำนึก เพื่อดูแลและภาคภูมิใจที่ทำได้ อีกทั้งยังส่งผลถึงการพัฒนาในด้านกล้ามเนื้อประสาทสัมผัสอื่น ๆ

วิวัฒน์ ประสานสุข (2545 : 10) ให้ความหมายของแบบฝึกว่า หมายถึง เอกสารที่เป็นสื่อการสอนสำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถจนเกิดทักษะสูงขึ้น จากความหมายของแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง เอกสารที่เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ความเข้าใจในบทเรียน เพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 147) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า แบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

กลินพะยอม สุระกาย (2544 : 56) ได้สรุปความหมายของการสร้างแบบฝึกไว้ว่าเป็นวิธีการที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย โดยมีการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบขั้นตอนและกระบวนการ มีการนำเอาความรู้และทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้เพื่อหาวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 130 - 134) ได้อธิบายความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่ง ที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

จากการให้คำนิยามและความหมายของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า แบบฝึกนั้น หมายถึง แบบฝึกหัดหรือแบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มเติมให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติจริงจนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษามากยิ่งขึ้น จนเกิดความชำนาญ

2. หลักการสร้างแบบฝึก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 145-146) กล่าวถึงขั้นตอนของการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ

3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ

4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบ ดังนี้

4.1 แบบทดสอบเชิงสำรวจ

4.2 แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง

4.3 แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน โดยแบบทดสอบที่

สร้างขึ้น จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในข้อ 2

5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะ ในแต่ละบัตรจะมี คำถามให้นักเรียนตอบ กำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม

6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมได้เมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อบันทึกผลการทดสอบหรือผลการ ประเมิน

8. นำแบบฝึกเสริมทักษะไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่องคุณภาพแบบฝึกและ คุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข และรวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ เพื่อ ประโยชน์ต่อไป

กรณีการ พวงเกษม (2540 : 7) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบฝึก เพื่อใช้ฝึกทักษะ อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องสร้างโดยคำนึงถึงจิตวิทยา ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ ว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ ความสนใจแตกต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกจึง ควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ง่ายไปสำหรับเด็กเก่ง และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็ก อ่อน เพื่อเด็กเก่งจะได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน

2. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ ได้มีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ ฉะนั้น ในการสร้างแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนเรื่องหนึ่ง ซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง โดยแบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ เพื่อมิให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย อันส่งผลทำให้ความสนใจในการฝึกลดลงและจะไม่เกิดการเรียนรู้

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อนักเรียนได้เรียนไปแล้ว นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือทำงานใด ๆ จึงควรเฉลยหรือตรวจคำตอบ เพื่อให้นักเรียนทราบผลเร็วหรือสามารถตรวจคำตอบได้เอง เพื่อจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง

4. แรงจูงใจ การใช้แบบฝึกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นั้น จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของแบบฝึกนั้นด้วย ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องรู้จักเลือกหรือสร้างแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดแรงจูงใจในการเรียน

ปิยานุช สอาดสุด (2540 : 36) กล่าวถึงลักษณะของการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ควรมีให้เลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบแบบเสรี
2. คำสั่งหรือตัวอย่างที่ยกมาเป็นข้อความ หรือเป็นแบบฝึกไม่ควรยาวเกินไป และไม่ควรยากแก่การเข้าใจ

3. ควรเป็นแบบฝึกที่ตรงตามความต้องการให้ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้
4. แบบฝึกนั้นควรมีหลายรูปแบบ และให้มีความหมายต่อผู้ฝึกทำ

อารีย์ บัวคุ้มภัย (2540 : 21 - 22) ได้กล่าวถึงหลักของการสร้างแบบฝึก ไว้ดังนี้

1. ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย
2. ต้องตั้งจุดประสงค์ที่แน่นอนว่าจะฝึกทักษะด้านใด เพื่อจัดเนื้อหาให้ตรงกับ

จุดประสงค์

3. ต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน และเรียงลำดับ

จากง่ายไปยาก

4. ต้องมีคำชี้แจงที่เข้าใจง่าย และควรมีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น

5. ต้องมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กว้างขวาง ส่งเสริม

ความคิดสร้างสรรค์ และไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย

6. ต้องมีความถูกต้องด้านเนื้อหา ซึ่งทำได้โดยการตรวจสอบหรือทดลองใช้

ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

7. ต้องมีรูปภาพประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

8. ต้องให้นักเรียนทราบความก้าวหน้า ในการทำแบบฝึกทักษะของตน เพื่อ

เป็นการจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

รัตนา ใจเสมอ (2544 : 19) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักจิตวิทยา พัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นตอนของการเรียน เด็กแรกเรียนยังมีประสบการณ์น้อย แบบฝึกจะต้องอาศัยรูปภาพที่มีสีสวยงาม เพื่อเป็นแรงจูงใจเด็กและเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการทำ
2. ให้มีจุดมุ่งหมายว่ามุ่งฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับความมุ่งหมายที่วางไว้ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแล้วจัดทำแบบฝึก เพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละคนหรือกลุ่ม
3. ต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ เพื่อให้เด็กเข้าใจภาษาง่าย ๆ ให้เกิดความสนใจสามารถทำตามคำสั่งได้
4. ให้เด็กทำแบบฝึกแต่ละครั้ง ต้องเหมาะสมกับเวลา และความสนใจของเด็ก
5. ทำแบบฝึกหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้เกิดความคิด

3. ประโยชน์ของแบบฝึก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 145 - 146) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานของตนได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเอง โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาหรือความกดดันอื่น ๆ
8. แบบฝึกช่วยเสริมแรงให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าวได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหาฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

วนิดา สุขวนิช (2536 : 36) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ไว้ดังนี้

1. แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก

2. แบบฝึกช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การให้นักเรียนทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถ ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
3. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน เพราะมีการฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
4. แบบฝึกเป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
5. แบบฝึกช่วยเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียน หลังจากจบบทเรียนแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนได้ด้วยตนเอง
7. ทำให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน และสามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้นได้ทันที่

8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือ จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว ช่วยให้ครูประหยัดเวลาในการเตรียม ผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาออกแบบฝึกหัด ทำให้มีโอกาสดูฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น อีกทั้งทำให้ ผู้เรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง

ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2538 : 53) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นอุปกรณ์ช่วยลดภาระครู
2. ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในทางจิตใจมากขึ้น

4. ช่วยเสริมสร้างทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากเรียนบทเรียนแล้ว
6. ช่วยให้เด็กสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง
7. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน
8. ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้เต็มที่ นอกเหนือจากที่เรียนในบทเรียน
9. ช่วยให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าของตนเอง
10. ช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการสะกดคำ

กาญจนา กุณานุรักษ์ (2539 : 8 - 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ช่วยลดเวลาการสอนของครูและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี
2. แบบฝึกเหมาะสมกับเอกลักษณ์ของผู้เรียนแต่ละคน เพราะเป็นการเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ประโยชน์ต่อการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

อคุลย์ ภูปลื้ม (2539 : 24 - 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
2. ช่วยให้จดจำเนื้อหา และคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ทำให้เกิดความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมด้วยตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของนักเรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้นักเรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มะลิ อาจิวชัย (2540 : 17) ได้สรุป เกี่ยวกับประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่นักเรียนได้ทำ

แบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะให้คงทน
5. ช่วยให้ผู้ครูมองเห็นจุดเด่นและจุดบกพร่องของนักเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งจะ

ช่วยให้ครูปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้แล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า แบบฝึกนั้นมีประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งต่อตัวผู้เรียนเองและผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถเห็นความก้าวหน้าของตนเอง รวมทั้งเป็นการวัดความสามารถว่าอยู่ในระดับใด ส่วนผู้สอนนั้น แบบฝึกสามารถช่วยลดภาระงาน อีกทั้งสามารถเห็นข้อบกพร่องในการเรียนการสอน ทำให้สามารถวางแผนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะ

ในการสร้างแบบฝึกทักษะ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ หลักจิตวิทยา เพื่อให้ได้แบบฝึกทักษะที่มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับความสนใจ และความสามารถของนักเรียนแต่ละวัย หลักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะมีหลายประการ แต่ทฤษฎี

ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวคิดในการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนกลอนสุภาพในครั้งนี้
เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ (อ้างใน ทิศนา แจมมณี. 2548 : 51) ดังนี้

ธอร์นไคด์ นักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยม เชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการ
เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก
(trial and error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่
พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองเพียงรูปแบบเดียว
และจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อย ๆ กฎการเรียนรู้
ของธอร์นไคด์ สรุปได้ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ ถ้า
ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วย
ความเข้าใจ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่
คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้
3. กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยง
ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้
บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้ อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้
4. กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจ
ย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่ยอมการเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่
พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

5. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

นิตยา ฤทธิโยธี (2540 : 1) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะกับระดับ วัย หรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสม คือ ไม่ใช่เวลานาน หรือซ้ำเกินควร
5. เป็นที่สนใจและท้าทาย ให้แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

บังอร แก่นจันทร์ (2544 : 86) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกทักษะที่ดี มีดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของผู้เรียน

3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ๆ
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อเสนอแนะในการใช้
7. มีให้เลือกตอบทั้งแบบจำกัดและแบบเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ต้องการให้ผู้ทำศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกนั้น ควรมีหลาย

รูปแบบ และให้มีความหมายแก่ผู้ฝึกทำด้วย

9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก

10. ปลูกเร้าความสนใจและการใช้หลักจิตวิทยา

วารินทร์ เอกศรีทอง (2545 : 20) กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีที่จะทำให้ นักเรียนได้เกิดทักษะที่ถูกต้อง มีลักษณะ ดังนี้

1. ควรมีความชัดเจน ทั้งคำสั่ง และวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้เข้าใจยาก ควรปรับให้ง่ายและเหมาะสมกับผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตัวเองถ้าต้องการ

2. ควรมีความหมายต่อผู้เรียนและตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึก ลงทุนน้อย ใช้ได้นานและทันสมัยอยู่เสมอ

3. ควรใช้ภาษาและภาพที่เหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน

4. ควรฝึกเป็นเรื่อง ๆ ไม่ยาวเกินไป แต่ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย รูปแบบที่เร้าความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและไม่เบื่อหน่ายในการทำ และเพื่อฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งจนชำนาญ

5. ควรมีทั้งคำตอบให้ตอบโดยเสรี การเลือกใช้คำ ข้อความหรือรูปแบบฝึก ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและตรงกับความสนใจของนักเรียน เพื่อว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นจะได้ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และความพอใจแก่ผู้ใช้ ซึ่งตรงกับหลักการเรียนรู้ว่า เด็กมักจะเรียนรู้ได้เร็ว ในการกระทำที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ

6. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ให้รู้จักค้นคว้ารวบรวมสิ่งที่พบเห็น หรือตัวอย่างที่ตัวเองใช้ จะทำให้เข้าใจเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น และรู้จักนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้อง มีหลักเกณฑ์และมองเห็นว่าสิ่งที่เขาได้ฝึกฝนนั้น มีความหมายต่อเขาตลอดไป

7. เป็นแบบฝึกที่จัดทำเป็นรูปเล่มจะอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเก็บรักษาไว้เพื่อทบทวนด้วยตัวเอง

8. ช่วยให้ครูมองเห็นปัญหาและข้อบกพร่องในการสอน ตลอดจนทราบถึงปัญหาของนักเรียนช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาได้ทัน่วงที

9. ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะอย่างเต็มที่

10. แบบฝึกทักษะที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยครูประหยัดเวลาและช่วยให้นักเรียนประหยัดเวลาในการลอกโจทย์แบบฝึกหัด

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2549 ข : 135) ได้กล่าวถึง ลักษณะของแบบฝึกที่ดี ควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างแบบฝึกที่ไม่ยาวเกินไปและไม่ยากแก่การเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ มีความหมายแก่นักเรียนที่ทำแบบฝึก
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. ปลุกความสนใจหรือเร้าใจ
13. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
14. สามารถศึกษาด้วยตนเองได้

จากที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีนั้น ควรมีข้อแนะนำในการใช้ เนื้อหาสาระมีความเหมาะสมกับผู้เรียนและความสามารถของผู้เรียน ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเหมาะสม ไม่ควรนานเกินไป และควรเป็นแบบฝึกที่มีหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อจะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการปฏิบัติ และควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนอีกด้วย

กลอนสุภาพ

1. ความหมายของกลอน

กลอน ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2542 : 59) หมายถึง คำประพันธ์ซึ่งเติมคำเรียงที่มีสัมผัสทั่วไป จะเป็น โคลง ฉันท์ หรือกาพย์ก็ตาม คำประพันธ์นอกนี้ อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า คำกลอน เป็นลำนำสำหรับขับร้องบ้าง คือ บทละคร สักว่า เสภา บทดอกสร้อย เป็นเพลงสำหรับอ่านบ้าง คือ กลอนเพลงยาว หรือกลอนตลาด

กลอน คือ คำประพันธ์ร้อยกรองประเภทหนึ่ง ที่ไม่มีระเบียบข้อบังคับจำกัดวรรณยุกต์เหมือนโคลง และไม่จำกัดครุ ลหุ หมอนฉันท์ เพียงแต่จัดระเบียบเป็นวรรคเป็นตอน กำหนดตัวอักษรในวรรคว่า มีวรรคละเท่าไร และมีสัมผัสต่อยคำคล้องจองกันเป็นประมาณ

ประยงค์ อนันทวงศ์ (อ้างใน กนกพร แฉวโสภา. 2547 : 38) ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า “ตามที่เราเข้าใจในปัจจุบัน กลอนก็คือ คำประพันธ์ร้อยกรองประเภทหนึ่ง ที่ไม่มีระเบียบ ข้อบังคับ จำกัดวรรณยุกต์เหมือนโคลงและไม่จำกัด ครุ ลหุ เหมือนฉันท์ เพียงแต่จัดระเบียบเป็นวรรคเป็นตอน กำหนดจำนวนตัวอักษรในวรรคว่ามีวรรคละเท่าไร และมีสัมผัสต่อยคำคล้องจองกันเป็นประมาณ”

สิทธา พินิจภูควล และคนอื่น ๆ (อ้างใน กนกพร แฉวโสภา. 2547 : 38) ให้ความหมายของกลอนไว้ว่า “สมัยก่อนคำว่า กลอน มีความหมายกว้าง คือ หมายถึง คำประพันธ์ทุกชนิด แต่ในปัจจุบันความหมายของคำนี้แคบลง หมายถึงแต่คำประพันธ์ประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ”

จากข้อความข้างต้น พอสรุปความหมายของกลอนไว้ว่า สมัยโบราณเรียกคำประพันธ์ทุกชนิดว่า “กลอน” ต่อมาใช้เรียกคำประพันธ์ชนิดหนึ่งว่า กลอน โดยเฉพาะแต่ยังคงเรียกคำประพันธ์ในความหมาย รวม ๆ ว่ากลอน และได้เปลี่ยนมาเรียกคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ว่า ร้อยกรองในปี 2548

2. ประเภทของกลอน

การจำแนกประเภทของกลอน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่จะนำมาใช้ และลักษณะการแต่งเป็นสำคัญ

ชนิด อนุโพธิ์ (2541 : 35) แบ่งกลอนออกเป็น 2 ชนิด คือ กลอนสำหรับขับร้อง และกลอนสำหรับอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. กลอนขับร้อง คือ กลอนที่ใช้สำหรับขับร้อง หรือร้องส่งมโหรี ได้แก่ กลอน สักว่า กลอนคอกสร้อย กลอนเสมา กลอนบทละคร กลอนเพลงไทย กลอนพื้นเมือง

2. กลอนเพลง ได้แก่ กลอนที่ใช้สำหรับอ่านเป็นใหญ่ แต่ก็อาจจะมีการขับร้อง บ้าง ได้แก่ กลอนเพลงยาว กลอนนิราศ กลอนนิยาย และกลอนหก

คำขวัญ ทองหล่อ (2543 : 160) ได้กล่าวถึงประเภทของกลอน ไว้ดังนี้

1. กลอนสุภาพ คือ กลอนที่ใช้ถ้อยคำที่เป็นทำนองเรียบ ๆ แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ กลอน 6 กลอน 7 กลอน 8 กลอน 9 กลอนสุภาพนับเป็นกลอนหลัก เพราะเป็นหลักของ บรรดากลอนทุกชนิด ถ้าเข้าใจกลอนสุภาพเป็นอย่างดีแล้ว ก็จะเข้าใจกลอนอื่นได้ง่าย

2. กลอนลำนำ คือ กลอนที่ใช้ขับร้อง หรือ สวด ให้มีทำนองต่าง ๆ แบ่งเป็น 5 ชนิด คือ กลอนละคร กลอนสักว่า กลอนเสมา กลอนคอกสร้อย และกลอนขับร้อง

3. กลอนตลาด คือ กลอนผสม หรือกลอนคละ กำหนดคำตายตัวเหมือนกลอน สุภาพ ในกลอนบทหนึ่งอาจมีวรรคละ 7 คำบ้าง 8 คำบ้าง 9 คำบ้าง คือ เอากลอนสุภาพหลาย ชนิดมาผสมกันนั่นเอง

3. กลอนสุภาพ

คำขวัญ ทองหล่อ (2543 : 162-163) ได้กล่าวถึง ความหมายของกลอนสุภาพ ไว้ว่า กลอนสุภาพ หมายถึง กลอนที่ใช้ถ้อยคำเป็นทำนองเรียบ ๆ มีการจัดระเบียบเป็นวรรคเป็น ตอน กำหนดตัวอักษรในวรรคว่ามีวรรคละเท่าไร และมีถ้อยคำสัมผัสคล้องจองกัน กลอน สุภาพนับเป็นกลอนหลัก เพราะเป็นหลักของบรรดากลอนทุกชนิด ถ้าเข้าใจกลอนสุภาพเป็น อย่างดีแล้ว ก็จะเข้าใจกลอนอื่น ๆ ได้ง่าย และยังได้แบ่งกลอนสุภาพออกเป็น 4 ชนิด คือ กลอนหก กลอนเจ็ด กลอนแปด และกลอนเก้า และในกลอนสุภาพนั้นมีการบังคับคละ สัมผัส และเสียงวรรณยุกต์ ตามลักษณะคำประพันธ์ ซึ่งกลอนสุภาพมีลักษณะบังคับเฉพาะ 4 ประการ คือ คละ พยางค์ สัมผัส และ เสียงวรรณยุกต์

1. คละ คละของกลอนสุภาพ หมายถึง กลอนหนึ่งบท มีทั้งหมด 4 วรรค หรือ 2 คำกลอน วรรคแรกเรียกว่า วรรคสดับ วรรคที่ 2 เรียกว่า วรรครับ วรรคที่ 3 เรียกว่า วรรครอง วรรคที่ 4 เรียกว่า วรรคส่ง วรรคสดับและวรรครับเป็น 1 คำกลอน วรรครองกับ วรรคส่ง เป็น 1 คำกลอน การเขียนกลอนสุภาพนั้นต้องให้จบลงในวรรคส่งเสมอ

2. พยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมารั้งหนึ่ง จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ใน การเขียนกลอนสุภาพ เราถือว่าพยางค์ คือ คำนั่นเอง และแต่ละวรรคของกลอนสุภาพบรรจุคำ ได้ 8-9 คำ

3. สัมผัส คือ ลักษณะที่บังคับให้ใช้คล้องจองกัน สัมผัสที่นิยมใช้ในภาษาไทย มี 2 ชนิด คือ

3.1 สัมผัสสระ มีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะดังนี้ คือ

3.1.1 สัมผัสสระที่มีเสียงสระคล้องจองกัน เพราะใช้เสียงสระเดียวกันในมาตราแม่ ก กา เช่น ดี มี ชี ลี

3.1.2 สัมผัสสระที่มีเสียงคล้องจองกัน เพราะใช้สระและและมาตราตัวสะกดเดียวกัน เช่น ลาน ลาน บาน ขาน ชาญ

3.2 สัมผัสพยัญชนะ คือ คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้น เป็นพยัญชนะเดียวกัน เช่น เพลิดเพลิน ล่องลอย แพรพรรณ คล้องจองกันด้วยพยัญชนะต้นที่มีเสียงเดียวกัน เช่น ชิ่ง - ไศก หรือ คำ - ของ เป็นต้น

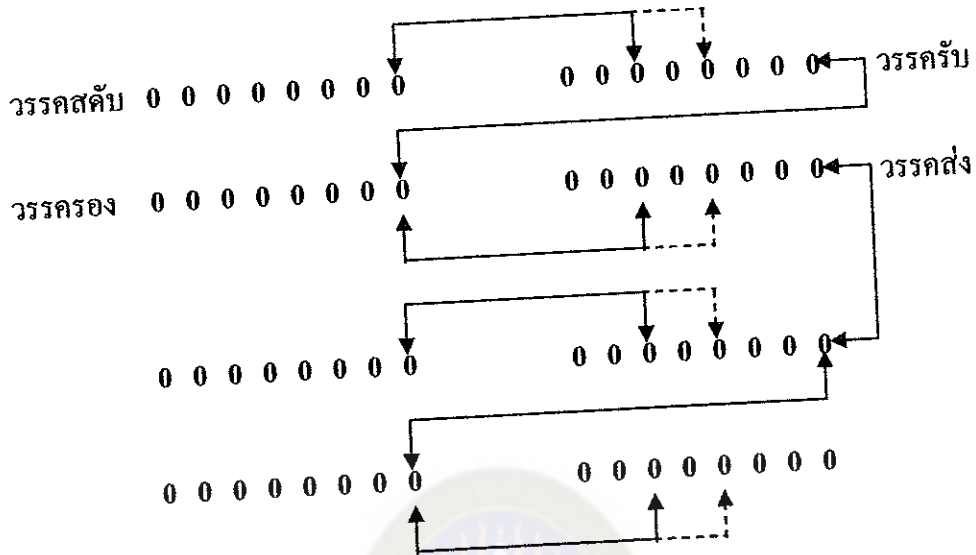
ชนิดของสัมผัส ในสัมผัสทั้ง 2 ประเภทที่กล่าวมา สามารถแบ่งได้อีกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1 สัมผัสนอก เป็นสัมผัสบังคับ ได้แก่ สัมผัสที่ส่งและรับกันนอกวรรค เช่น กลอนแปด คำสุดท้ายของวรรค จะสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของวรรคต่อไป เช่น ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน สัมผัสนอกใช้สัมผัสสระเท่านั้น

3.2.2 สัมผัสใน เป็นสัมผัสไม่บังคับ มีคำสัมผัสคล้องจองกันอยู่ภายในวรรคเดียวกัน อาจเป็นสัมผัสพยัญชนะก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมและความพอใจของผู้ประพันธ์ สัมผัสในช่วยให้บทหรือขรองประเภทกลอนสุภาพ มีความไพเราะยิ่งขึ้น

4. เสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่บังคับไว้ในการเขียนกลอนสุภาพ โดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ

การเขียนกลอนแปด ในหนึ่งบทมี 2 คำกลอน หนึ่งคำกลอนมี 2 วรรค ทุกวรรคมี 8 คำ เรียกชื่อว่า กลอนแปด ตามจำนวนคำในวรรคนั้นเอง การสัมผัสให้คำสุดท้ายวรรคต้นสัมผัสกับคำที่ 3 หรือ 5 ของ วรรครอง ให้คำสุดท้ายของวรรครับ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรครอง สัมผัสระหว่างบทเหมือนกลอน 6 และกลอน 7 (วราภรณ์ บำรุงกุล. 2537 : 164) และสอดคล้องกับบทความของ สุบินรัตน์ รัตนศิลา (2538 : 36-39) ที่กล่าวถึงการสอนเขียนกลอนเกี่ยวกับกลอนแปดที่เกี่ยวข้องกับแผนผัง จำนวนคำสัมผัส ระหว่างวรรค และระหว่างบทประกอบด้วย วรรคต้น วรรครอง วรรคส่ง ตลอดทั้งการสัมผัสและเสียง วรรณยุกต์ ดังแผนภาพที่ 2

ภาพประกอบที่ 1 แผนผังบังคับของกลอนแปด

ตัวอย่าง จากบทกลอน ธรรมชาตินี้ใครครอง

เรามีโซ่เข้าของผู้ครองฟ้า
 ห้วยธารธารน้ำใสของเรา
 เมื่อเมฆฝนหล่นโรยโปรยจากฟ้า
 ยามนกน้อยร้องเพลงเปล่งทำนอง

ทั้งต้นไม้ใบหญ้าและป่าเขา
 อย่าหลงผิดคิดเอาเข้าจับจอง
 ไม่เคยเลือกทุ่งนาหรือห้วยหนอง
 นกไม่เคยเลือกร้องให้กับใคร

(กรมวิชาการ. 2544 : 41)

เนื้อหาที่นำมาเขียนแผนการสอนเขียนกลอนแปด ประกอบด้วย สระ พยางค์ สัมผัส
 เสียงวรรณยุกต์ คำคล้องจอง การใช้คำ การเขียนบทขึ้นต้น ประเภทของเรื่องที่จะนำมาเขียน
 แผนผังบังคับ ของกลอนแปด การดำเนินเรื่องในบทกลอน การตั้งชื่อเรื่องที่เขียนและการจบ
 ของกลอน

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

มอร์ส (Morse. 1955 : 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถคลายความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน และความเครียดนี้ มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมาก จะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดลงหรือหมดไป ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้าง รวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good. 1973 : 321) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจ ที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

สลใจ วิบูลย์กิจ (2535 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของอารมณ์บุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

ประกอบ กุลบุตร (2545 : 43) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม จากความหมายของความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ที่วางไว้ ดังนี้

สก๊อต (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะต้องมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมีลักษณะ

ดังนี้

- 3.1 คนที่ทำงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
- 3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลในการทำงานโดยตรง
- 3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้ มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 69 - 80) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของพวกเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงในชีวิตทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า อบอุ่นใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมที่ต้องการให้สังคมยอมรับตนเองเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรัก เกิดจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการยกย่อง (Esteem Needs) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง
 อยากให้บุคคลยกย่องสรรเสริญตนเอง อยากมีความเป็นอิสระเสรีภาพ
5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self - Actualization Needs)
 เป็นความต้องการในระดับสูง อยากให้ตนเองประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต ซึ่งเป็นไป
 ได้ยาก

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33 - 58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และได้
 อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
 - 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
 - 1.3 ชอบให้สั่งการ
 - 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
 - 1.5 ไม่มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและความ

ปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่น
 - 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
 - 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
 - 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้
 - 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์การพัฒनावิธี

ทำงาน

2.6 ปรารถนาด้วยเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

ทฤษฎีของแมคคลีแลนค์ (อ้างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2540 : 141 -
 144) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นความปรารถนาที่จะ
 สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
2. ความต้องการสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะ
 สร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (Needs for Power) เป็นความต้องการควบคุมผู้อื่น

มีสิทธิต่อผู้อื่น

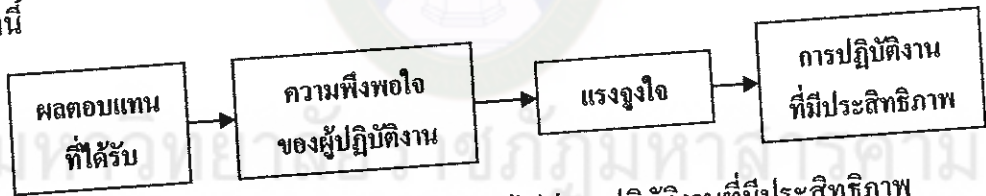
เฮอรัชเบอร์ก (Herzberg, 1959 : 113 - 115) ได้ทำการศึกษาทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพของการทำงาน เป็นต้น

สมยศ นาวิการ (2525 : 155) ได้กล่าวถึง การทำให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงาน มีแนวคิดพื้นฐานที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงาน จนเกิดความพึงพอใจที่จะทำให้เกิดแรงในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถนำเสนอเป็นภาพประกอบดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์ร่วม สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรม จนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ผลของการปฏิบัติงานไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงาน จะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานดี จะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองที่พึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปแบบของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่

ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในและรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น เมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายไม่สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดมาให้มากกว่าที่ตนเอง ให้ตนเองสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

บริบทโรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่เลขที่ 285 ถนนเวียงเพิ่ม ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46120 เบอร์โทรศัพท์ 0-4389-1289 โทรสาร 0-4389-1289

2. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ เป็นโรงเรียนเอกชน เดิมชื่อโรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคม เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2482 โดยนายถนุ เวียงเพิ่ม กำนันตำบลยางตลาด โดยอาศัยศาลาวัดบ้านค้อ (วัดกลางโคกค้อ) เป็นสถานศึกษาชั่วคราว เปิดรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้แต่งตั้งนายแก้ว โชติธัญโน เป็นครูใหญ่คนแรก

ปี พ.ศ. 2486 โรงเรียนมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น จึงได้ย้ายมาสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ที่โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ในปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2503 โรงเรียนได้รับการรับรองวิทยฐานะเทียบเท่าของรัฐบาล เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2503

ปี พ.ศ. 2506 โรงเรียนได้ขยายชั้นเรียนมากขึ้น โดยได้เปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเฉพาะแผนการเรียนวิทยาศาสตร์

ปี พ.ศ. 2520 โรงเรียนได้แต่งตั้งนางสาวศิริพร ภูมิเหล่าแจ้ง ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ และนางสาวศิริพร ภูมิเหล่าแจ้ง ได้แจ้งลาออก จึงได้แต่งตั้งให้นางสาวรัตนาพร

แสงแก่นเพชร ขึ้นดำรงตำแหน่งครูใหญ่แทน ประจวบกับทางกระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ มีผลกระทบต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทางโรงเรียนจึงได้นำนักเรียนทั้งหมดไปฝากเรียนที่โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร

ปี พ.ศ. 2526 นางรัตนาพร แสงแก่นเพชร ได้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการจัดการศึกษา โดยได้เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาล จึงได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนอนุบาลรับนักเรียนชั้นอนุบาล มีผู้ปกครองสนใจนำบุตรหลานมาฝากเรียนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นนางรัตนาพร แสงแก่นเพชร จึงได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลเพิ่มพูนวิทยาคมขึ้น

ปี พ.ศ. 2529 นางรัตนาพร แสงแก่นเพชร ได้แต่งตั้งนายสมคิด ธารพล ให้ดำรงตำแหน่งรักษาการครูใหญ่ มีหน้าที่บริหารงาน ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โรงเรียนจึงได้เจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่ดีมาเรื่อย ๆ

ปี พ.ศ. 2539 นางรัตนาพร แสงแก่นเพชร ได้มีคำสั่งให้นายสมคิด ธารพล ครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลรัตนา อำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคม เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 และต่อมา นายสมคิด ธารพล ได้ลาออก นางรัตนาพร แสงแก่นเพชร จึงได้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ต่อไป

ปี พ.ศ. 2550 โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ ได้ทำการเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมีนางรัตนาพร แสงแก่นเพชร ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จนถึงปัจจุบัน

3. ข้อมูลบุคลากร

ตารางที่ 1 ข้อมูลบุคลากรของโรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์

ประเภท	เพศ		ระดับการศึกษาสูงสุด			อายุเฉลี่ย	ประสบการณ์สอนเฉลี่ย
	ชาย	หญิง	ต่ำกว่า ป.ตรี	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี		
ผู้อำนวยการ	-	1	-	-	1	51	20
รองผู้อำนวยการ	-	1	-	1	-	73	40
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ	2	2	-	4	-	42	15
ครูผู้สอน	47	29	25	51	-	36	9
รวม	49	33	25	56	1	47	21
	82						

4. ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 2 ข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์

ระดับชั้น	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
อนุบาลปีที่ 1	49	-	49
อนุบาลปีที่ 2	112	2	114
อนุบาลปีที่ 3	117	21	138
รวม	278	23	301
ประถมศึกษาปีที่ 1	111	60	171
ประถมศึกษาปีที่ 2	130	55	185
ประถมศึกษาปีที่ 3	132	108	240
ประถมศึกษาปีที่ 4	135	108	243
ประถมศึกษาปีที่ 5	139	111	250
ประถมศึกษาปีที่ 6	121	116	237
รวม	768	558	1,326
มัธยมศึกษาปีที่ 1	58	34	92
มัธยมศึกษาปีที่ 2	81	54	135
มัธยมศึกษาปีที่ 3	49	41	90
รวม	188	129	317
มัธยมศึกษาปีที่ 4	19	2	21
รวม	19	2	21
รวมนักเรียนทั้งสิ้น	1,253	712	1,965

5. ปรัชญา วิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 ปรัชญา

ปัญญา ชะเนน เสยโย ปัญญาประเสริฐกว่าทรัพย์

5.2 วิสัยทัศน์

ภายในปี 2553 โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคุณกาพลินธุ์ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม กำนิยม ความเป็นไทย ส่งเสริมประชาธิปไตย ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 เป้าหมายในการพัฒนา

5.3.1 โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีความรู้ทางวิชาการ เป็นอย่างดี มีความประพฤติที่พึงประสงค์ของสังคม และดำรงตนอยู่ในสังคม ได้อย่างมี คุณภาพ และโรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่โรงเรียนทั่วไป ร้อยละ 85

5.3.2 การพัฒนาหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน ปรับปรุง หลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรและความต้องการของผู้เรียน ร้อยละ 70

5.3.3 จัดการเรียนการสอน โดยวิธีเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ ร้อยละ 75

5.3.4 ครูมีศักยภาพสูงในการปฏิบัติหน้าที่การสอน และงานพิเศษอื่น ๆ ร้อยละ 75

5.3.5 นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบสูง มีน้ำใจเป็น นักกีฬา มีความเป็นประชาธิปไตย และมีความเป็นผู้นำ ร้อยละ 80

5.3.6 นักเรียนได้รับการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร้อยละ 85

5.3.7 โรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือและ ช่วยเหลือโรงเรียน ร้อยละ 80

5.3.8 การบริหารภายในโรงเรียนมีเอกภาพและเป็นระบบ ร้อยละ 70

5.3.9 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสะอาด รมรื่น สวยงาม เอื้อต่อ การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ร้อยละ 75

6. จุดแข็งและจุดอ่อนของโรงเรียน

6.1 จุดแข็ง

6.1.1 โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม ตามเป้าหมายนักเรียนของโรงเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม สุขภาพแข็งแรง ทั้งด้าน ร่างกายและจิตใจ

6.1.2 โรงเรียนปลอดยาเสพติด 100% ไม่มีนักเรียนคนใดคิดสารเสพติด

6.1.3 ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูได้รับการพัฒนาตลอดเวลา โดยการเข้า ประชุม อบรมสัมมนาและศึกษาต่อ บุคลากรทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน ร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ มีความเสียสละทั้งในและนอกเวลาราชการ ตั้งใจอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างจริงจัง บุคลากรมี

ความกระตือรือร้นทำให้พัฒนาโรงเรียน พัฒนานักเรียน ประสบความสำเร็จ นักเรียนได้เข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการชนะเลิศในระดับต่าง ๆ มากมาย

6.2 จุดอ่อน

6.2.1 อัตราส่วน ครู : นักเรียน อยู่ในเกณฑ์ปกติ ครูมีเพียงพอ แต่ยังมีครูหลายคนที่ไม่ตรงกับวิชาเอก

6.2.2 โรงเรียนมีแม่บ้าน และนักการภารโรงน้อย ภาระหนักจึงตกอยู่กับครู จะต้องไปช่วยแม่บ้าน ทำให้มีเวลาสอนนักเรียนน้อยลง

6.2.3 ครูต้องไปรับส่งนักเรียนตามหมู่บ้านต่าง ๆ บางครั้งทำให้มาสอนไม่ทันเวลา

6.2.4 โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา มีฐานะค่อนข้างยากจน ซึ่งส่งผลต่อนักเรียนในด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน รวมทั้งด้านอื่น ๆ ด้วย

6.2.5 แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า มีน้อย ครูจำเป็นต้องสอนแบบบรรยายควบคู่กันไปด้วย

6.2.6 ขาดงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ อยู่มาก แม้ว่าจะได้รับงบประมาณจากทางราชการ แต่ก็ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จารุณี น้อยนรินทร์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพขั้นพื้นฐาน วิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนนครพนมวิทยาคาร จำนวน 25 คน ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา เรื่อง การแต่งกลอนสุภาพขั้นพื้นฐาน วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80/83.84 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบสาขา มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ชนิดาภรณ์ บุญประจักษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย กิจกรรมขั้นตอนที่ 5 เรื่อง เพาะง่ายกินอร่อย ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความมุ่งหมายเพื่อสร้าง

แบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทยกิจกรรมขั้นตอนที่ 5 เรื่อง เพาะง่ายกินอร่อย ประกอบการเรียนการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.62/84.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ดี โดยนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01

บุญเสริม แก้วพรหม (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้ เป็นสื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 77 คน เลือกโดยวิธีเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียน โดยใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้เป็นสื่อการเรียน มีผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเขียนบทร้อยกรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียน โดยไม่ใช้เพลงพื้นบ้านภาคใต้เป็นสื่อการเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

พิทักษ์ ปะนามะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบการสอนแต่งกลอน วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการใช้แผนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยแผนการสอนแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีผลสัมฤทธิ์ของการแต่งกลอน วิชาภาษาไทย สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

อมรรัตน์ คงสมบูรณ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างบทเรียน โปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า บทเรียน โปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่เรียนบทเรียน โปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ยุทธ โดคติเทพย์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการพัฒนาเกณฑ์การประเมิน 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาเกณฑ์การประเมิน การพัฒนาเกณฑ์การประเมิน การทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน การประเมินและการปรับปรุงเกณฑ์การประเมิน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาฯ ยังไม่มีเกณฑ์การประเมินงานเขียนร้อยกรองที่ระบุตัวบ่งชี้แต่ละ

องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ฉันทลักษณ์ เนื้อหาสาระ การใช้ถ้อยคำ กวีโวหารและความคิดสร้างสรรค์ ชนิดการจัดลำดับคุณภาพ ผู้วิจัยจึงสร้างเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ คือ ฉันทลักษณ์ เนื้อหาสาระ การใช้ถ้อยคำ กวีโวหารและความคิดสร้างสรรค์ แต่ละตัวบ่งชี้มีระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ปรับปรุง ครุ ศึกษาพิเศษและผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมร่างเกณฑ์การประเมิน พบว่า เกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้นใช้ประเมินผลงานเขียนร้อยกรองได้ตรงกับความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน ผลการประเมิน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้น เมื่อใช้เกณฑ์ประเมินผล ตรวจสอบผลงานการเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพของนักเรียน พบว่า เกณฑ์มีประสิทธิภาพตรวจสอบได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพอยู่ในระดับดี ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจกับเกณฑ์การประเมิน

อรพิมพ์ เครือเนียม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนโคลง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนโคลงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 90.68/86.45 และนักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนโคลง สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้แบบฝึกทักษะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ประภาพร อันสงคราม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการสอนและแบบฝึกทักษะภาษาไทย การสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า แผนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย เรื่อง การสะกดคำและแจกลูกด้วยวิธีการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.40 / 86.16 และมีค่า ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .49 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 49

ทัศนีย์ แป้นสุข (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาทักษะการแต่งกลอนสุภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียน ที่เรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ STAD ที่สร้างขึ้นมีทักษะการแต่งกลอนสุภาพร้อยละ 92.46 โดยเพิ่มขึ้นจากก่อนการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ STAD อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

นางเยาว์ ศรีประคู่ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้อะไรและแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนกาพย์ยานี 11 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบใช้แบบฝึกเสริมทักษะ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองฮี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

มหาสารคาม พบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.91 / 83.63 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ .82 นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมากที่สุด

สุพัตรา ชื่นเจริญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนกลุ่มมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวังน้ำเย็นพิทยาคม จังหวัดสระแก้ว จำนวน 45 คน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ คือ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนบทร้อยกรอง ผลการศึกษา พบว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 94.80/95.22

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มิกเชล (Mitchell, J. C.1980 : 1392 - A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเขียนสะกดคำโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ 3 แบบ คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้พจนานุกรม กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กลุ่มที่ 3 ใช้ทั้งสองวิธีร่วมกัน จากการศึกษาพบว่าวิธีการสอนเขียนสะกดคำทั้ง 3 วิธี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนสะกดคำไม่แตกต่างกัน

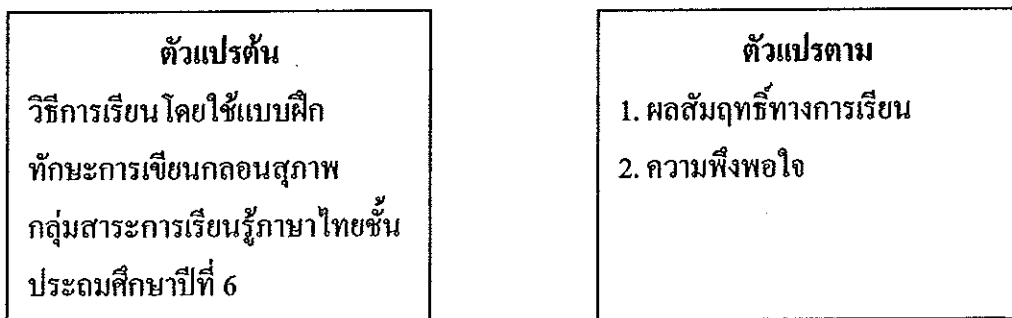
เจมส์ (James. 1998 : 147 - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การสำรวจการใช้สื่อการสอนแบบที่มีความตกลงขบขัน กับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเขียนบทร้อยกรอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน เกรด 10 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามทฤษฎีของ Solomon ผลการวิจัยพบว่า การสอนที่ใช้สื่อที่มีความตกลงขบขัน กับการสอนที่ใช้สื่อที่ไม่มีความตกลงขบขัน สามารถทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อการสอนในวิชาการเขียนบทร้อยกรองเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แต่การสอนที่ใช้สื่อที่มีความตกลงขบขันสามารถทำให้นักเรียนเพิ่มศักยภาพในการอ่านบทร้อยกรอง ได้มากขึ้น

ยานซี (Yancy. 1998 : 166 - A) ได้ศึกษาปัญหาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ขาดการเตรียมความพร้อม และสำรวจวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ คือ การใช้บทร้อยกรองพัฒนาทักษะในด้านการอ่านและการเขียน กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาจำนวน 25 คน ในชั้นเรียนวิชาการอ่านของมหาวิทยาลัย โดยกำหนดอายุในช่วงระหว่าง 18 - 36 ปี ผลการวิจัยพบว่า บทร้อยกรองสามารถช่วยให้นักศึกษาพัฒนาคำศัพท์ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และได้รับความสนุกสนานจากวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้นิทานร้อยกรอง มีไหวพริบในด้านการสร้างสรรค์ โดยพิจารณาจากการเขียนบทร้อยกรอง

ฟอสเกต (Fosgate, 2001 : 278 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจับคู่ห้องบทร้อยกรองแบบปากเปล่าของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นเรียน เกรด 8 ซึ่งเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 4 คู่ โดยการสุ่มเลือกจากโรงเรียนขนาดกลาง ผลการวิจัย พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากนักเรียนในการจับคู่ห้องบทร้อยกรองแบบปากเปล่าทั้งก่อนและหลัง มีความแตกต่างกันเล็กน้อย และนักเรียนทั้ง 4 คู่ สามารถห้องบทร้อยกรองได้ทั้งใน 3 ลักษณะ คือ การเชิญชวน การต่อเรื่อง การโต้ตอบกลับ สามารถนำบทร้อยกรองไปเชื่อมโยงเพื่อปรับใช้ในชีวิตจริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้โดยวิธีปกติ และการใช้กิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะยังส่งผลให้เกิดทักษะดี กระตุ้นจิตใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งที่จะพัฒนาและสร้างแบบฝึกสำหรับใช้ประกอบการสอน โดยให้นักเรียนได้ฝึกการเขียนบทร้อยกรองประเภทกลอนแปด เพื่อใช้พัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองประเภทกลอนแปด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเพิ่มพูนวิทยาคมกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นครูประจำชั้นและครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย